

Bijlage 11

Planhistorie Project wateroverlast in het Gulpdal

Na een wolkbreuk in de omgeving van Hombourg (België) in juli 2012 ontstond een 'flash flood' in de Gulp die ernstige wateroverlast veroorzaakte bovenstrooms van de brug Slenaken. Deze leidde tot schade en overlast voor met name horeca en hotels in de nabijheid van de Gulp.

Samenwerkingsovereenkomst (SOK)

Bestuurlijk werd afgesproken dat schade als gevolg van een dergelijke flash flood in de Gulp in de toekomst voorkómen moest worden. Na een traject van planvorming en uitwerking van maatregelen hebben de betrokken partijen (SBB, gemeente, Waterschap, Provincie) op 23 oktober 2018 een SOK gesloten, waarin zij een maatregelenpakket hebben opgenomen. (bijlage)

Organisatie:

Provincie Limburg, waterschap Roer en Overmaas en gemeente Gulpen-Wittem besluiten dat jaar nog om maatregelen te gaan treffen die overlast en schade in Slenaken moet voorkomen bij een piekafvoer die overeenkomt met de flashflood van 2012. Partijen brengen een projectorganisatie tot stand met een kostenverdeelsleutel van 40% Provincie, 40% Waterschap en 20% gemeente. Het ontwerpen van de oplossing in de vorm van een dam bovenstrooms Slenaken, gedeeltelijk op terrein van Staatsbosbeheer komt gereed tegen eind 2014. Tijdens de project-voorbereidingsfase verschuift het projectleiderschap van gemeente Gulpen-Wittem naar Waterschap.

Oorspronkelijke projectvoorstel:

Waterschap betreft Staatsbosbeheer eind 2014 bij het plan in de vergunningsfase middels een verzoek voor aankoop van grond voor aanleg van de dam. De voortgang loopt vast wanneer Staatsbosbeheer zich hier niet in kan vinden en partijen niet tot consensus komen. Staatsbosbeheer dient een zienswijze in tegen het projectplan Waterwet en tegen de Nb-wetvergunning maar wordt hierin niet gehonoreerd. Daarop tekent Staatsbosbeheer beroep aan tegen het vaststellen van het projectplan Waterwet, ex artikel 5.4 op 12 april 2016 door het Waterschap. Ook andere partijen verzetten zich met bezwaar en beroep tegen het plan van de dam. Dat Staatsbosbeheer als grondeigenaar niet meewerkt, bemoeilijkt de situatie voor de initiatiefnemers.

Oplossing zoeken:

Om de impasse te doorbreken met betrekking tot 'de dam van Slenaken' wordt vanuit een gezamenlijk initiatief van Staatsbosbeheer en Stichting Ark een alternatief voorstel met meer natuurlijke waterbergingsmaatregelen en afvoer vertragende maatregelen op tafel gelegd (studie RH-DHV). In dit voorstel zijn ook maatregelen in België opgenomen.

Met een busreis langs enkele studielocaties en een internationaal minisymposium in Hombourg wordt in mei 2016 het alternatieve plan van RH-DHV gepresenteerd. De Limburgse gedeputeerden (Daan Prevoo, Ludwig Vandenhove) en schepenen Joseph Austen van Plombières spreken af om een gemeenschappelijk grensoverschrijdend overzicht ('Plan van Aanpak') op te stellen van projecten en maatregelen die bijdragen aan het verminderen van de wateroverlast in het stroomgebied van de Gulp. Doel is elkaar periodiek informeren, consulteren en betrekken bij het treffen van maatregelen in dit internationale stroomgebied.

Nieuwe situatie, co-creatie:

Provincie, waterschap en Staatsbosbeheer spreken na het symposium het volgende af:

- Staatsbosbeheer trekt bij de rechtbank van Roermond, nog voor inhoudelijke behandeling, het beroep in tegen het Projectplan Waterwet, als het waterschap het oorspronkelijke projectplan voor de dam intrekt.
- Vervolgens gaan partijen gezamenlijk een nieuwe oplossing zoeken, mede op basis van de RH-DHV alternatievenstudie.

Om die gezamenlijke oplossing te vinden sluit Staatsbosbeheer aan bij de projectorganisatie, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Waterschap behoudt in deze nieuwe samenstelling de regierol met het uitwerken van de plannen, het faciliteren van de projectgroep en het verzorgen van het secretariaat van het bestuurlijk overleg. Ook externe communicatie blijft verlopen vanuit het waterschap.

Omgeving:

Het vertrouwen in overheden is bij sommige omwonenden laag en vergt capaciteit op vlak van communicatie met de omgeving, interne afstemming en (juridisch) advies. Tijdens de meedenkavonden die georganiseerd worden voor de bewoners wordt informatie gedeeld en opgehaald. Weerstand tegen het mogen meedenken maar niet meebeslissen werpt een schaduw over de bewonersavonden.

Scopewijziging plannen:

In een bestuurlijk overleg, medio 2016 stelt de Stuurgroep Gulpdal de volgende uitgangspunten vast:

1. het voorkomen van een flashflood zoals in 2012;
2. met fysieke maatregelen die uiterlijk binnen 5 jaar uitvoerbaar zijn;
3. met een benadering van de oplossingen op stroomgebiedsniveau die geen afwenteling van de wateroverlast benedenstrooms van Slenaken veroorzaken;
4. en rekening houden met zoveel mogelijk belangen en daarmee kunnen rekenen op voldoende draagvlak vanuit de omgeving

De vier projectpartners (naast waterschap, gemeente en provincie nu ook Staatsbosbeheer) stellen vervolgens een integraal maatregelenpakket samen met diverse waterbergingsmaatregelen, afvoer vertragende maatregelen op de hellingen en technische lokale maatregelen.

De dam blijkt ook in dit integrale maatregelenpakket nog steeds nodig om in het Gulpdal bescherming te kunnen bieden tegen een flashflood zoals in 2012. De dam wordt wel uitgerust met een brede doorlaatopening en een automatische schuif, zodat de dam lager kan worden uitgevoerd en er minder negatieve effecten optreden op de natuur en landschap dan in het oorspronkelijke projectplan waterwet dat is ingetrokken.

Op 7 juni 2017 wordt door de Stuurgroep Gulpdal een integraal maatregelenpakket, inclusief financiële verdeling, bestuurlijk geaccordeerd. Dit maatregelenpakket wordt verder uitgewerkt. In het bestuurlijk overleg van 23 oktober 2018 is het maatregelenpakket en de financiering hiervan vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Aanpak wateroverlast in het Gulpdal (bijlage 1). In het bestuurlijk overleg van 6 maart 2020 is een wijziging in de Samenwerkingsovereenkomst aangebracht. Hiervoor hebben partijen een schriftelijke verklaring (bijlage 2) opgesteld.